

Uunga siunnersuut: Kalaallit Nunaata nunasiaataaneranit ingerlatsinermut pissutsit pillugit qulaajaasoqarnissaanut, tamatumunngalu atatillugu Danmarkip NP nunasiaataajunnaarsitsinermut piumasaqaataanik naammassinnissimanersoq suliassamik allaaserinnittoqarnissaanik Inatsisartunit akuersissutigineqartussatut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Nunanut Allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisoq

pillugu

Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Mariia Simonsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq A sii Chemnitz Narup, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Eqaluk Høegh, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Doris J. Jensen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Bjørk Lange Kristensen, Demokraatit

UPA2023-mi ulloq 3. maj siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissuataarpaa.

Siunnersuutip imarisai siunertaalu

1953-imi Kalaallit Nunaata nunasiaajunnaarnera eqqarsaatigalugu pissutsit qulaajarneqarnissaannut tamatumunngalu atatillugu Danmarkip nunasiaajunnaarsitsinissamut Naalagaaffiit Peqatigiit piumasaqaataanik eqquutsitsimanerata misissorneqarnissaanut suliassarititat akuerineqarnissaat siunnersuutip pingaarnertut siunertaraa. Siunnersuummut qulaajaanerup suliarineqarnissaa aallartisarneqarneranullu piffissalersuineq kiisalu inatsisip tunngaviusup allangortinneqarnera Kalaallit Nunaatalu nunasiaataajunnaariartorsimara

pillugit innuttaasut akornanni naalackersuinnikkullu oqallinnerup qitiutinneqarnissaat aamma ilaapput.

Kalaallit Nunaat tassanilu qinikkat Naalagaaffiit Peqatigiit ataani nunasiaataajunnaarsinneqarnissaq pillugu apeqqut pillugu qanoq ilisimatinneqarsimanersut siunnersorneqarsimanersullu kiisalu ullumikkumut kingunissarisinnaasaanik paasitinneqarsimanersut misissussallugu pingaaruteqarluinnartoq siunnersuummi ilanngullugu erseqqissarneqarpoq. Tamatuma saniatigut oqaatigineqarpoq ajoraluartumik kalaallinik ilisimatusarnikkut suliaqartunik piffissaliussap iluani suliaqarsinnaasunik nassaartoqarsinnaasimangitsoq, taamaattumillu suliassap matuma qulaajaanit allat marluk ingerlasut naammassineqarnissaannut utaqqisinneqarnissaa inassutigineqarluni.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani qulaajaanit ingerlasut allat marluk naammassineqareernissaannut qulaajaanissap matumani pineqartup kinguartinneqarnissaa isumaqatigineqanngilaq. Qulaajaasoqarnissaanik siunnersuut tapersorneqarpoq, taamaattorli piffissalersorneqarnera aningaasalersorneqarnissaalu isumaqatigiinngissutaallutik.

Qulaajaanerup kinguarsarneqannginnissaa partiit tamarmik kissaatigaat. Suliassarititaasuni najoqqutassat oqaatigineqartut annertusineqartariaqartut partiinit uparuarneqarpoq, atuagassiani assigiinngitsuni soorlu Atuagagdliutini, Avannaamiumi Sujumimi ass. oqallisissiatul ilanngussat najoqqutassanut ilanngunneqartussanngorlugit. Naalagaaffiit Peqatigiit allagaataasa aamma najoqqutassat atorneqarnissaat kissaatigineqarpoq. Qulaajaanerup Kalaallit Nunaanni ilisimatusarfimmit aqunneqartariaqarnera partiit isumaqatigiissutigaa, uparuarneqarlunili qulaajaanek Kalaallit Nunaanni ilisimatusarfimmit aallaaveqartillugu ilisimatusartut qulaajaanermik suliaqartussat aamma nunani allani, ass. Islandimi Canadamilu, ilisimatusarfinneersuusinnaasariaqarmata.

Oqallinnermi Siumut tulluuttumik allannguutissatut siunnersuuteqarpoq: ”Kalaallit Nunaata nunasiaataanerani ingerlatsinnermut pissutsit pillugit qulaajaasoqarnissaanut, tamatumunngalu atatillugu Danmarkip NP nunasiaataajunnaarsitsinnermut piumasaqaataanik naammassinnissimanersaq suliassamik allaaserinnittoqarnissaanik Inatsisartunit akuersissutigineqartussat aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, suliaq kingusinnerpaamik UPA2025- mi Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.”

Apeqqutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerminut atugassatut Nunanut allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalackersuisoq apeqqutinut assigiinngitsunut akissuteqaqqullugu qinnuigisimavaa. Ataatsimiititaliap apeqqutaasa assilineri aamma

Nunanut allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisup akissutai isumaliutissiisummut matumunnga 1-tut ilanngunneqarput.

Siunersiuineq

Nunanut allanut, Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisoq ulloq 26. maj ingerlanneqartumut ataatsimiititaliamit aggersarneqarpoq. Ataatsimiititaliap apeqquteqaatai Naalakkersuisullu akissuteqaatai isumaliutissiisummut ilanngussaq 2-tut ilanngunneqarput.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa Inatsisinut Ataatsimiititaliap UPA2022-mi oqaluuserisassani immikkoortoq 110 suliarimmagu. Aalajangiiffigisassatut siunnersuutikkut Naalakkersuisut peqquneqarput piffissami nunatta nunasiatut inissimajunnaarfiani pisut qulaajarneqarnissaannut, tassungalu ilanngullugu piffissaq pineqartoq Naalagaaffiit Peqatigiit nunasiaataajunnaarsitsinissamik piumasaqaataat Danmarkimit malinneqarsimanersut misissuiffigineqarnissaanut. Suliassarititanut kiisalu kikkut qulaajaanermik suliarinninnissaannut siunnersuut kingusinnerpaamik UKA2022-mi Inatsisartunut saqqummiunneqartussaagalarpoq.

Kalaallit Nunaata nunasiaajunnaarneranik nunasiaajunnaarsitsinissamullu Naalagaaffiit Peqatigiit piumasaqaataannik Danmark malinnissimanersoq misissuineramik nutaamik aallartitsisoqarnissaanik siunnersuutip matuma akuersissutigineqarnera malitseqassasoq ataatsimiititaliap maluginiarpa. Piffissaq eqqarsaatigalugu qulaajaaneq 1939-imi aallartiffeqarsinnaavoq, taamanikkummi inatsisip tunngaviusup allanngortinneqarnissaanut siunnersuummik siullermik saqqummiussisoqarmat.

Qulaajaanerup kinguartinneqannginnissaa misissuinerullu Kalaallit Nunaanni ilisimatusarfimmit ingerlanneqarnissaa, tamatumani nunat allat akuutinneqarsinnaanerata taakkulu immikkut ilisimasaasa atorneqarsinnaaneri, ataatsimiititaliap kissaatigaa. Ataatsimiititaliap isumaqarpoq suliaqarnerup ingerlanerani Kalaallit Nunaannit isiginninnerup aalajangiuserneqarnissaa pingaaruteqarluinnartoq, tamatumani inuiaat kalaallit pisinnaatitaaffiisa eqqumaffigineqarnissaat ilanngullugu.

Ataatsimiititaliap naggasiullugu oqaatigissavaa Naalakkersuisut ataatsimiititaliap apeqqutaanut akissuteqarnerminni paasissutissiisutigimmassuk qulaajaanissaq aalajangersimasumik aallaaveqartinniarlugu aallartinniarlugulu nutaamik misiliinissaminnut Naalakkersuisut ammammata. (Kalaallisuuani immikkoortoq kingulleq kingusinnerusukkut mailikkut ataatsimiititaliamut nassiunneqarpoq.)

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip timitalerneqarnerata aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarput. Tassani oqaatigineqarpoq:

” Qulaajaaneq aningaasanut inatsimmi konto pingaarnermik pilersitsineq atorlugu aningaasalersorneqassaaq.

Aqutsisumik atorfinitsitsinissamut kiisalu ikiortissat amerlassusaat, allagaatinik misissuinissamut atatillugu angalanerit aamma ikiortissanut aningaasartuutissat ataatsimut ima naleqassangatinneqarput: Katillugit: 4,5 mio. DKK qaammatinut 18-nut, 6 mio. DKK qaammatit 24-nut.”

Aningaasat missingerneqartut ikinaarneqarsimasut ataatsimiititaliap nalilerpaa.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

- Ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** siunnersuut akuerineqartussatut **inassutigaa.**

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu oqaatigineqartutut paasinnilluni
ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Mariia Simonsen
Siulittaasoq

Pele Broberg
Siulittaasup tullia

Asii Chemnitz Narup

Eqaluk Høegh

Doris J. Jensen

Kuno Fencker

Bjørk Lange Kristensen